

ANALYSIS OF TEACHING METHODS IN ARCHITECTURAL SCIENCES THAT CONTRIBUTE TO THE DEVELOPMENT OF STUDENTS' CREATIVE COMPETENCE

Talib Mukhtarovich Astanov

Associate Professor, Karshi State University.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17249187>

ARTICLE INFO

Received: 14th September 2025

Accepted: 29th September 2025

Online: 30th September 2025

KEYWORDS

Modern concepts of professional education, architectural teaching methods, architectural education, education system, architectural school, school of architectural association.

ABSTRACT

This article examines the history of global architectural schools. Teaching methods at various stages of their development are presented and analyzed. The analysis concludes that the use of these teaching methods, either fully or partially, contributes to the development of the creative potential of students studying architecture. The analysis demonstrates the relevance of further exploring the possibilities of integrating these methods into the modern architecture curriculum.

АНАЛИЗ МЕТОДИК ПРЕПОДАВАНИЯ АРХИТЕКТУРНЫХ НАУК, СПОСОБСТВУЮЩИХ РАЗВИТИЮ ТВОРЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ

Талиб Мухтарович Астанов

Доцент Каршинского государственного университета

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17249187>

ARTICLE INFO

Received: 14th September 2025

Accepted: 29th September 2025

Online: 30th September 2025

KEYWORDS

Современные концепции профессионального образования, методика преподавания архитектуры, архитектурное образование, система образования, архитектурная школа, школа архитектурного объединения.

ABSTRACT

В статье рассматривается история мировых архитектурных школ. Представлены методы обучения на разных этапах их развития и их анализ. В результате анализа сделан вывод о том, что использование рассмотренных методов обучения в полной мере или частично способствует развитию творческого потенциала студентов, обучающихся по направлению «Архитектура». Анализ показывает актуальность дальнейшего изучения возможностей внедрения данных методов в современную учебную программу по архитектуре.

**ТАЛАБАЛАРНИНГ ИЖОДИЙ САЛОҲИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА
ЁРДАМ БЕРАДИГАН АРХИТЕКТУРА ФАНЛАРИНИ ЎҚИТИШ
УСУЛЛАРИ ТАҲЛИЛИ**

Астанов Толиб Мухтарович

Қарши давлат университети доцент в.б.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17249187>

ARTICLE INFO

Received: 14th September 2025

Accepted: 29th September 2025

Online: 30th September 2025

KEYWORDS

Касбий таълимнинг
замонавий тушунчалари,
архитектурани ўқитиш
методикаси, архитектура
таълими, таълим тизими,
архитектура мактаби,
архитектура бирлашмаси
мактаби.

ABSTRACT

Мақолада дунё архитектура мактаблари тарихи ҳақида фикр юритилади. Уларнинг ривожланишининг турли босқичларида ўқитиш усуллари ва уларнинг таҳлили амалга оширилади. Таҳлиллар натижасида кўриб чиқилган ўқитиш усулларини қўллаш архитектура йўналишида таҳсил олаётган талабаларнинг ижодий салоҳиятини ривожлантиришга тўлиқ ёки қисман ҳисса қўшиши хулосаланади. Таҳлиллар ушбу усулларни архитектура бўйича замонавий ўқув дастурига киритиш имкониятларини янада ўрганишнинг долзарблигини кўрсатади.

Ушбу мақолада ўрганилган масаланинг долзарблиги ҳозирги вақтда замонавий шароитда қурилиш мутахассислари, шу жумладан меъморларнинг инновацион ва дадил ечимлари зарурлиги билан боғлиқ. Кўпинча таълим тизими жуда катта миқдордаги билимларни беради, аммо тобора кўпроқ одамларни стандарт фикрлашга олиб боради. Ва кашфиётлар қилиш ва ностандарт инновацион ечимларни топиш учун таълимга бошқача ёндашув зарур. Бу, айниқса, қурилиш соҳасидаги ижодкорлик вакиллари сифатида меъморлар учун тўғри келади.

Архитектура уюшмаси архитектура мактаби томонидан қизиқарли ўқитиш усули қўлланилди.

Лондонда архитектура уюшмаси(ассоциация) архитектура мактаби 1847 йилда ташкил етилган. Бу архитектура соҳасидаги деярли енг қадимги профессионал тизим бўлиб, ҳозирда дунёдаги енг обрўли ва рақобатбардош тизимлардан бири ҳисобланади. Унинг кенг қўламли кўрғазмалар, маърузалар, симпозиумлар ва нашрлар дастури унга замонавий архитектура ва маданият соҳасидаги глобал мунозаралар ва ишланмаларда марказий ўринни егаллашга имкон берди. Архитектура уюшмасининг пайдо бўлиши ўқув ёндашувини ўзгартириш зарурати билан боғлиқ эди ва классик таълимга алтернатива сифатида тақдим етилди. У 1847 йилда иккита меъмор Роберт Керр ва Чарлз Грей томонидан шунга ўхшаш машғулотлар бўлмаган бир пайтда талабаларнинг ўзлари томонидан ўқитиладиган мустақил курсни тақлиф қилиш учун ташкил етилган.

Архитектура уюшмаси томонидан таклиф қилинган таълим тизими талабаларнинг ривожланишига ҳисса қўшди: ижодий салоҳиятни ривожлантириш, ностандарт фикрлаш ва дадил қарорлар қабул қилиш қобилиятини ривожлантиришга хизмат қилди.

Дастлаб, талабалар бир-биридан ўрганишади ва бу кўпроқ норасмий таълим бўлади деган фикр бор эди. Аммо ўша пайтда бу ёндашув қадрланмади, чунки бу таълим стандартларидан воз кечиш эди ва жуда профессионал бўлмаган ва қизиқишлар клуби эди.

Бошиданоқ, ўрганиш ғояси меъморий хунармандчиликни ўрганишнинг анъанавий усулига алтернатива сифатида қаралди. Уюшма асосчилари бир-биридан ўрганиш ва касбда юқори лавозимни егаллаганларга қарам бўлмаслик учун йиғила бошладилар. Бу қисман тизимли, касбий таълим сари биринчи қадам, бошқа томондан, нарсаларга чинакам инглизча қараш усули эди. Бундай тизим ўша пайтда инқилобий ғояга айланди. Шундай қилиб, ушбу мактабни классик мактабдан тубдан фарқ қиладиган муқобил таълим вариантини таклиф қиладиган биринчи тизим деб ҳисоблаш мумкин. Ҳозирда у архитектура соҳасидаги энг қизиқарли ва прогрессивлардан бири ҳисобланади.

Аммо бу ғоя жуда эрта амалга оширилди, у ўз вақтидан олдинда эди. Бундай пайтларда иноватор бўлиш қийин эди. Гарчи бундай тизим еркинликни назарда тутган бўлса-да, ўша пайтда жамият ҳаракат еркинлигини бермаган. Меъморлар чекланган эди.

Ушбу концепцияни чуқурроқ тушуниш, шунингдек, қўлланиладиган усуллар ва уларни қўллаш имкониятларини ўрганиш учун биз ушбу таълим тизимини ривожлантиришнинг кейинги босқичини кўриб чиқамиз.

70-асрнинг 20-йилларида Алвин Боярски нафақат оролда, балки бутун дунёда ҳам меъморий таълим ғоясини ўзгартиришга муваффақ бўлган меъморий уюшма мактабининг директори бўлди. Архитектура уюшмаси ўз мустақиллигини ҳимоя қила олди ва Британиянинг расмий таълим тизимининг бир қисмига айланмади.

А.Боярски ҳам 19-аср анъаналарини давом еттириб, мактабга инқилобий руҳ олиб келди: у ўқитувчиларни талабалар учун рақобатлашишга мажбур қилди, аксинча емас. У кичик гуруҳлар тизимини таклиф қилди, унда йил давомида ўз иш дастурини таклиф қилган ўқитувчи раҳбарлик қилди, бу кўпинча фалсафий ва профессионал нуқтаи назардан ажойиб эди. Агар талабаларга дастур ёққан бўлса ва гуруҳга рўйхатдан ўтган бўлса, ўқитувчи ўз ғоясини амалга ошириш имкониятига ега бўлди. Боярски мактабга амалий меъморлар, рассомлар ва назариётчиларни таклиф қилиб, интеллектуал ва ҳиссий жиҳатдан кучли муҳит яратди. Мен пул ёки беҳуда нарсалар учун талабалар еътиборини жалб қилиш учун рақобатлашишни хоҳламадим — ҳар бир гуруҳ архитектура қандай бўлиши мумкинлиги ҳақидаги фаразни синаб кўрган тажриба сифатида кўриб чиқилди.

Ушбу ўқитиш ёндашуви мактабдан ташқарига тарқалмаган, аммо ушбу тизимга бўлган муносабат буюк Британия, АҚШ ва ундан кейинги деярли бутун дунёдаги деярли барча архитектура мактабларида одатий ҳолга айланди. Талабалар ўқитувчига нафақат тажриба ўрганиш, балки у билан қизиққан

мавзусини ўрганиш учун ҳам боришади. Ушбу мактабларда таълим—бу бошлаш, таъмга ўргатиш ёки муаммоларни ҳал қилиш жараёни эмас (гарчи бу ҳаммаси бўлмаса ҳам), балки ғояларни биргаликда излашдир. Ва кўплаб ғоялардан мактаб мафкураси, унинг махсус қиёфаси шаклланади, бу мактабни бошқалардан ажратиб туради.

Уларнинг ноёб ёндашуви туфайли, машҳурлик чўққисида бўлган Рем Коолхаас, Заҳа Ҳадид, Патрик Шумахер, Даниэл Либескинд, Седрик Прайс, Уилям Олсоп, Денис Скотт-Браун, Жон Поусон, Стивен Холл ва бошқа меъморлар меъморчиликка мутлақо янги нуқтаи назарга ега бўлган ва бошқа меъморлар сифатида тарбияланган, дадил ечимлар ва инновацион ёндашувлардан қўрқмаганлар. Архитектурага янгича ёндашув пайдо бўлган.

Ҳозирги вақтда мактаб ўз асосчиларининг ғояларига ҳам амал қилади, у ўзининг экспериментал ва радикал йўналиши билан машҳур: Архитекторлар ассоциацияси доимий равишда танқидий кун тартибини белгилайди, шунингдек, янги тадқиқот усулларини излайди.

Ҳозирги вақтда мактаб таркибида мавжуд бўлган магистрлик ва тадқиқот лабораториялари мустақил маданий дастурлар ҳисобланади. Улар бир-биридан мустақил равишда мавжуд бўлиб, меъморий қадриятларни бутунлай бошқача талқин қилишлари мумкин: мактаб ичида турли нуқтаи назарларнинг доимий мулоқоти мавжуд.

Айнан шундай усуллар янги истиқболга ега меъморлар, тажриба ўтказишга қодир меъморлар, меъморчиликни яратадиган меъморларнинг пайдо бўлишига ёрдам беради.

Ҳозирги вақтда ушбу таълим тизими бутун дунёда қўлланилади. Архитектура уюшмаси мактабидан бошлаб кўплаб мисоллар мавжуд. Ушбу таълим тизимидан Колумбия университети архитектура мактаби, Москва Марш архитектура мактаби ва Харьков архитектура мактаби ҳам фойдаланадилар. Кўпинча бу таълим тизими қисман, қўшимча таълим ёки маълум бир фаннинг бир қисми сифатида қўлланилади.

Нега энди ушбу таълим тизимини қўллаш керак? Замонавий дунёда жамият жуда тез ривожланаётганлиги сабабли, талаблар ўсиб бормоқда ва турли муаммолар пайдо бўлмоқда ва уларни ҳал қилиш керак. Яъни, инсон тараққиёти суръати қурилиш соҳасида инноватор ва экспериментатор бўладиган мутахассисларни яратиш учун шароит яратади.

Бундай таълим тизими ҳар томонлама ривожланиш учун қулай бўлади. Меъморнинг ижодий йўлини мустақил танлашга кўмаклашади. Чунки у талабани аниқ мақсадни ва энг қизиқарли вазифаларни ўзи танлашига руҳлантиради, демак у мақсадга боришга кўпроқ тайёр.

Бизда ҳам, айниқса олий таълим тизимида мустақил таълим олишга катта эътибор қилинмоқда. Устозлар томонидан берилган билимларни ўрганиш, ўзлаштириш ҳамда уни ҳаётга татбиқ қилиш бир масала бўлса, мустақил ёндашиб керакли билимларни олиш, фикрлаш, хулоса қила олиш ҳамда дадил қарорлар чиқара олиш кўникмаларига эга бўлиш катта аҳамиятга эгадир.

References:

1. Малич Ксения Александровна Алвин Боярки и его система. К вопросу об эволюции педагогической программы в Лондонской архитектурной ассоциации в 1960-1980-е годы // Вестник Санкт-Петербургского университета. Искусствоведение. 2018. №4.
2. Архитектурная ассоциация Школа Архитектуры [Электронный ресурс] Источник:
[https://ru.frwiki.wiki/wiki/Architectural Association School of Architecture](https://ru.frwiki.wiki/wiki/Architectural_Association_School_of_Architecture)
3. Азизходжаева Н.Н Педагогические технологии и педагогическое мастерство. –Т.:ТГПУ им.Низами, 2003.
4. Пидкасистый П.И. Организация учебно-познавательной деятельности студентов/ -М.:Педагогическое общество России, 2005.
5. Ходиев Б.Ю, Голиш Л.В. и др. Способы и средства организации самостоятельной учебной деятельности студентов.